

2SUR5

Ervaringsleer in het onderwijs vanuit een bijzondere visie

2SUR5, gevestigd in het Westland, Wateringen. Een complex waar als je er een luchtfoto van maakt niet direct een bijzonder opvallende accommodatie ziet. Vooral omdat je dan een tuinderswoning, een parkeerplaats en een kassencomplex zou zien. Niets bijzonders in de beroemde glazenstad in het westen van Nederland. En toch, als je er een voet over de drempel zet, is het bijzonder. Want tomaten en bollen hebben hier zeventien jaar geleden plaatsgemaakt voor een beleveniskas. Een modderbaan, klimdarnis, hoogteparcours, touwbanen over vijvers en een heuse speleologietunnel hebben er sinds jaar en dag hun plek. Buitensport met altijd mooi weer. Avontuur en beleving kunnen hier 365 dagen per jaar worden genoten. Maar waarom?

TEKST BRAM ROMKEMA

De reden van deze accommodatie is vanuit de outward bound (Schoel, Prouty, & Radcliffe, 1988) gedachte, overgewaaid vanuit Amerika, waarbij het aangaan van een avontuur centraal staat. Bij 'aangaan' (bound) denkt men aan iets beleven en ervaren. Bij outward direct aan buiten in de natuur. En dat klopt. Want door jongeren in een natuurlijke omgeving te plaatsen wordt iedereen uitgedaagd. De andere omgeving, de invloed van buitenaf, de afhankelijkheid van elkaar en jezelf maakt dat alle zintuigen 'aan' gaan (Schoel, Prouty, & Radcliffe, 1988). Dit is de hoofdreden om activiteiten vanuit natuurlijk en 'outdoor' perspectief te benaderen in de werkwijze van 2SUR5.

Missie

2SUR5 werkt reeds zeventien jaar met de missie om jongeren een avontuur te laten ervaren. Om zo te kunnen leren. 'Samen leren door te doen!' is het motto.

Want avontuur betekent spannend, actief, open en veilig om nieuwe dingen te leren (Prouty, Panicucci, & Collinson, 2007). 2SUR5 had deze gedachte al snel en wist dat jongeren op school of in het dagelijks leven hiervan konden profiteren. Wel werd er gezocht naar een model of methode die bij deze gedachte zou kunnen passen. Door het volgen van een cursus kwamen de juiste gevoelens, waarden en normen van 2SUR5 bij de methodiek 'Project Adventure' samen. Deze beproefde methodiek uit Amerika sloot naadloos aan bij de missie en visie van 2SUR5. Op dit moment is 2SUR5 dan ook officieel licentiehouder van 'Project Adventure'.

Methode

Het outward bound principe is verweven in de Project Adventure methode (PA-methode). Niet door de wilde natuur in te trekken, maar door 'het avontuur naar huis te halen'. Vanuit de PA-methode zijn er reeksen met activiteiten bedacht. Deelnemers die deelnemen aan de PA-methode worden verrast door de activiteiten, uitgedaagd en reageren authentiek. Deze activiteiten sluiten goed aan bij de belevingswereld en dragen bij tot het versterken van sociale contexten binnen klassen. De mogelijkheid tot het aangaan van deze activiteiten in zelf gekozen ruimten maakt ze breed inzetbaar. De voorkeur ligt uiteraard voor buiten. Het schoolplein, de parkeerplaats bij school of het parkje om de hoek kunnen al snel avontuurlijk voelen wanneer de activiteiten hier worden aangeboden. Buiten doet wat met leerlingen als zij gewend zijn in een lokaal les te krijgen, het verdwijnen van de muren kan een bevrijdend gevoel meebrengen. En zo is het 'outward bound' principe aanwezig. Ook bij ons in de randstad. (Prouty, Panicucci, & Collinson, 2007)

De PA-methode is in de onderwijscontext gebaseerd op experimenteel onderwijs (Prouty, Panicucci, & Collinson, 2007). Dit betekent dat leerlingen worden gestimuleerd om actief een nieuwe ervaring aan te gaan. Het liefst een ervaring die voordelen en ook consequenties kent. Hierdoor ontdekken en leren de leerlingen in de ervaring aspecten over zichzelf die niet uit een boek te halen zijn. Het voelen, opdoen van de indrukken en verwerken van de ervaring zorgt voor een dieper leerproces op dit vlak dan vanuit een boek (Prouty, Panicucci, & Collinson, 2007).

Het leren door doen en de mogelijkheid tot het maken van eigen keuzes staat centraal in de PA-methode (Prouty, Panicucci, & Collinson, 2007). Hoe werkt dit principe dan? In het volgende gedeelte zal er worden uitgelegd op welke principes de PA-methode is gebaseerd.

Basisprincipes

• Waardevolle afspraken

Om echt te leren is een veilige en positieve omgeving nodig. Bij 2SUR5 krijgt iedere klas die meedoet aan een programma de mogelijkheid tot het aanvaarden van gezamenlijke waardevolle afspraken. De afspraken zijn:

- 1 Wees hier, met je hoofd en met je lijf.
- 2 Doe mee, zet je ten volste in naar jouw niveau voor de groep.
- 3 Wees eerlijk, naar jezelf en anderen.
- 4 Wees veilig, fysiek, dat jezelf of een ander niets overkomt, maar ook sociaal affectief in de omgang met anderen. Waardeer en respecteer elkaar.
- 5 Geef feedback, dit sluit aan op 'wees eerlijk', vertel anderen wat je vindt anders ontnem jij

jezelf of de ander een leermoment, en dat sluit niet aan op het waarderen van anderen.

6 Stel doelen, waar wil je anders heen, en streef dit ten volste na.

7 Neem je verantwoordelijkheid, het aandeel dat je hebt in een groep niet onderschatten en dit ook dragen.

8 Laat gaan, ga door! Accepteer tegenslag, stap hier overheen en houd het doel in de gaten.

(Prouty, Panicucci, & Collinson, 2007)

Voor een klas of groep is het een doel, om deze waardevolle afspraken tot waardevolle vaardigheden te maken.

• Kies je eigen uitdaging

Met keuzecirkels als middel kunnen leerlingen aangeven wat een activiteit of ervaring met hen doet. En waarom ze dus in het klassenproces keuzes hebben gemaakt of gaan maken. Dit heet 'kies je eigen uitdaging' (Prouty, Panicucci, & Collinson, 2007) waarbij ieder individu dus geaccepteerd wordt en gewaardeerd wordt op basis van zijn eigen beleving en ervaring met de activiteit of situatie.

Om dit te duiden zijn er drie zones in deze keuzecirkel:

- *Comfortabele zone*, dit kan je omschrijven als een staat van zijn waarbij jij je prettig voelt, je zit lekker in je vel, je kunt ontspannen. Zintuigen zijn dus niet geprikkeld.
- *Uitdagende zone*, in deze zone staan je zintuigen 'aan' en voel je lichte spanning. Leuk spannend zou een goede omschrijving kunnen zijn. In deze zone is het goed om te beseffen dat men kan leren.
- *Paniek zone*, in deze zone kan men niet meer handelen, het principe freeze, fight, flight heerst hier, adrenaline komt vrij, heel ons lichaam staat in de alarmstand. En hier zijn onze zintuigen dan ook mee bezig. Kortom we zijn bezig te overleven en dus niet om te leren.

De waardevolle afspraken en keuzecirkels horen dus in feite bij elkaar. Er is een sfeer waarbij leerlingen zich veilig voelen. Om doelen te stellen, om elkaar aan te spreken op een positieve manier. Leerlingen leren verschillen te accepteren en door te gaan naar hun zelf gestelde doelen. Klinkt fantastisch. Toch?

• Ervaringsleren

Dit werkt alleen als leerlingen gestructureerd kunnen terugkijken op hun ervaring. Hiervoor hanteert de PA-methode de ervaringsleercirkel, ook wel de leercirkel van Kolb (Prouty, Panicucci, & Collinson, 2007). Hiermee kan een reflectie worden gestructureerd.

• Ervaringsleercirkel

Doen, leerlingen gaan samen een ervaring aan.

Er wordt geëxperimenteerd en geprobeerd. Bij 2SUR5 stimuleren en motiveren we vooral op positieve wijze. We benadrukken de waarde van de poging en de intensiteit in het nastreven van het doel. Niet direct het doel zelf. Wel als het doel succesvol behaald wordt natuurlijk.

Wat? Wat is er feitelijk gebeurd? Wie deed wat op welk moment?

Dus? Wat betekent dit voor de uitkomst van de activiteit en de onderlinge verhoudingen?

En nu? Met alles wat we nu weten. Hoe maken we de volgende poging dan succesvoller?

(Van der Ploeg, 2011)

Beleef-, Ontdek- en Veranderfases

Met de ervaringsleercirkel ontdekken leerlingen dat samen een doel stellen en dit gezamenlijk nastreven, er systematisch kan worden geleerd van de ervaring. (van der Ploeg, 2011) Met deze bevindingen kan een transfer naar het dagelijks leven worden gelegd. Het leren van deze ervaringen gaat door verschillende fases met hun eigen karakteristieken (van der Ploeg, 2011). Binnen de beleeffase gaat het vooral om de ervaring van de persoon samen met een groep.

Binnen de ontdekkfase, komt iemand erachter waar zijn kwaliteiten liggen en wat voor doelen iemand heeft. In de veranderfase, streeft iemand actief zijn doelen na en zet bewuste kwaliteiten in zoals samenwerking met anderen (Van der Ploeg, 2011). De kracht van de aanpak van 2SUR5 ligt in het scheppen van een veilige en uitdagende situatie waarin een groep of individu zelf kan kiezen in welke mate een uitdaging wordt aangegaan. In welke fase een deelnemer zich bevindt ligt aan het ontwikkelde zelfvertrouwen en gevoel autonoom te kunnen handelen en de mate waarin deze zich gesteund voelt door zijn omgeving. "Want samen leer je door te doen!"

Bibliografie

Dawson, P., & Guare, R. (2012). *Executieve functies bij kinderen en adolescenten*. In P. Dawson, & R. Guare, *Executieve functies bij kinderen en adolescenten* (pp. 13-20). Amsterdam: Hogrefe.

Elliot, A., Wilson, T. D., & Akert, R. M. (2013). *Sociale Psychologie*. In A. Elliot, T. D. Wilson, & R. M. Akert, *Sociale Psychologie* (pp. 252-299). Amsterdam: Pearson Benelux.

Feldman, R. S. (2013). *Ontwikkelings psychologie*. In R. S. Feldman, *Ontwikkelings psychologie* (pp. 479-507). Benelux: Pearson Benelux.

Prouty, D., Panicucci, J., & Collinson, R. (2007). *Adventure Education, theory and applications, Project Adventure*. Stanningsley: Human Kinetics.

Ruikes, T. J. (1994). *Ervaren en leren : theorie en praktijk ervaringsleren*. Utrecht: uitgeverij SWP.

Schoel, J., Prouty, D., & Radcliffe, P. (1988). *Ilands of healing; A guide to adventure based counseling*. US: Project Adventure.

van der Ploeg, J. (2011). *Ervaringsleren*. Rotterdam: Lemniscaat.

Zimbardo, P. G., Johnson, R. L., & Mc Cann, V. (2013). *Psychologie een inleiding*. In P. G. Zimbardo, R. L. Johnson, & V. Mc Cann, *Psychologie een inleiding* (pp. 340-346). Amsterdam: Pearson Benelux BV.

Bram Romkema is werkzaam bij 2SUR5

Contact

Bram@2SUR5.nl

Kernwoorden

models based PE, outdoor, PA-methode, ervaringsleren